

ALBEROBELLO

Voor één keer moet ik de beschrijvig niet beginnen met een lang historisch overzicht : als alles wat na de 16° E. is gebeurd nog geen geschiedenis is, dan heeft Alberobello geen geschiedenis ! Tot dan was er hier inderdaad niets, tenzij de 'Silva Arboris Belli' (het 'woud van de boom van de oorlog'), een dicht eikenbos dat het hele zone bedekte. De hele zone was eigendom van de 'Acquaviva', de graven van Conversano, dat een 25tal km. meer Noordelijk gelegen is (in de richting van Bari), en die hier een jachtverblijf had.

In de 16° E. begonnen deze graven de zone te bevolken met enkele families van landlieden uit dorpen uit de buurt, die in de beste feodale traditie voor een tiende de zone in cultuur mochten brengen. Zij mochten daar wel werken, maar voor hun huizen had de graaf stricte regels opgelegd : al wat zij optrokken moest 'a secco' ('droog') gebouwd worden. Zo kon, bij een eventuele inspectie van de fiscus uit Napels, elke woning onmiddellijk 'afgebroken' en later terug 'opgebouwd worden. De graaf was dan ook niet verplicht om aan de koning van Napels te melden dat er nieuwe 'stad' gesticht werd, wat verboden was, tenzij je daarvoor belastingen betaalde.

Trulli :

Want het blijft een apart gezicht : hele wijken met kleine (meestal ronde) woningen, elke 'trullo' met 1 (of meer) conische daken. Ze zijn helwit gekalkt en bedekt met platte grijze stenen.

De meest gebruikte verklaring voor de genoemde bouwwijze is hoger gegeven. Maar lang niet iedereen vindt dit een volledige uitleg. Er zijn er die zeggen dat het een evolutievorm is van prehistorische woningen. Anderen verwijzen naar het Turkse dorpje Haran (aan de grens met Syrië, waar duizenden van dit soort woningen staan), dat in de laatste periode van de Byzantijnse overheersing in Zuid – Italië in Byzantijns bezit was. Architecten uit Byzantium zouden die bouwwijze naar hier hebben overgebracht. Etymologisch zou het woord teruggaan op het (klassiek) Griekse 'θολος', het Latijnse 'turris of trulla', het (Byzantijns) Griekse 'τρουλλος', die alledrie 'koepel' betekenen.

Het was in ieder geval geen teken van luxe in zo'n bouwsel te wonen : klein, slecht verlicht (er waren alleen smalle venstertjes – niet de grote ramen die er nu in zijn aangebracht !) en zonder comfort. Als er al een voordeel aan verbonden is, dan is het dat ze werkten als een 'thermos' : warm(er) in de winter en fris(ser) in de zomer. Ik laat hierbij een snede van zo'n woning afdrukken, waarbij de 'verdieping' (die ze wel allemaal hadden) als bergruimte of bijkomende slaapruijme was voorzien. Vanuit de ronde constructie waren er dan verbindingen naar andere ruimten, die op dezelfde manier

De mensen die er woonden waren dus niet alleen verplicht om een deel van hun opbrengsten af te staan, zij 'bestonden' officieel zelfs niet ! Maar de inheligheid van de graven van Conversano was zo groot dat de inwoners, nog voor de afschaffing van de feodaliteit in 1806, van de koning verkregen dat Alberobello tot vrije stad verklaard werd. Het moeten ettertjes geweest zijn die Acquaviva's : het verhaal gaat dat zij van op het balkon van hun residentie voor de 'fun' de grote waterkruiken kapot schoten, waarmee de vrouwen van het dorp water kwamen halen. Geregeld schoten zij daarbij wel naast de kruik, maar niet naast de vrouw ...

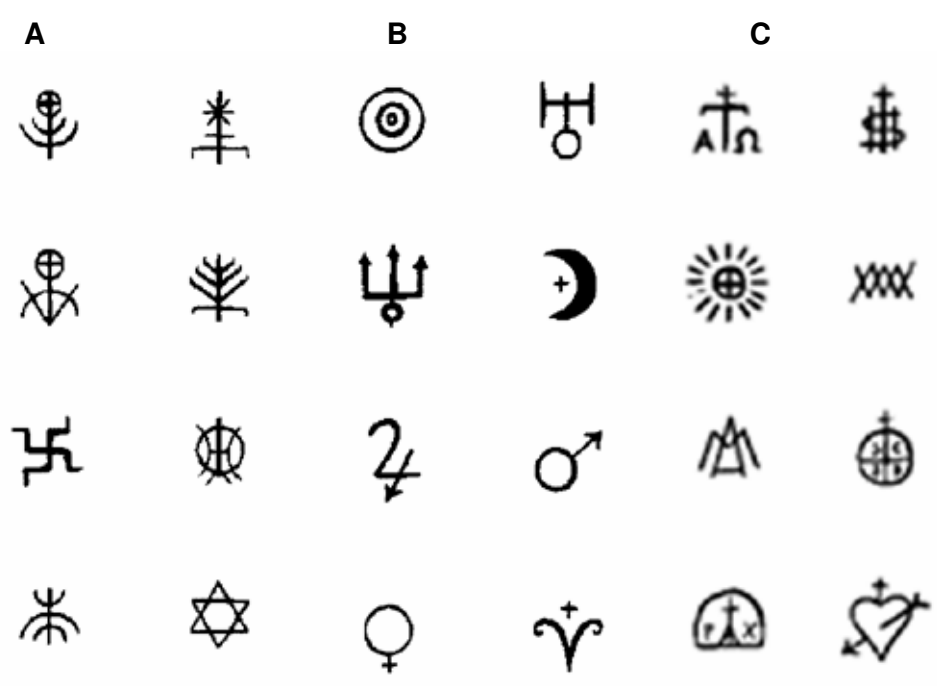
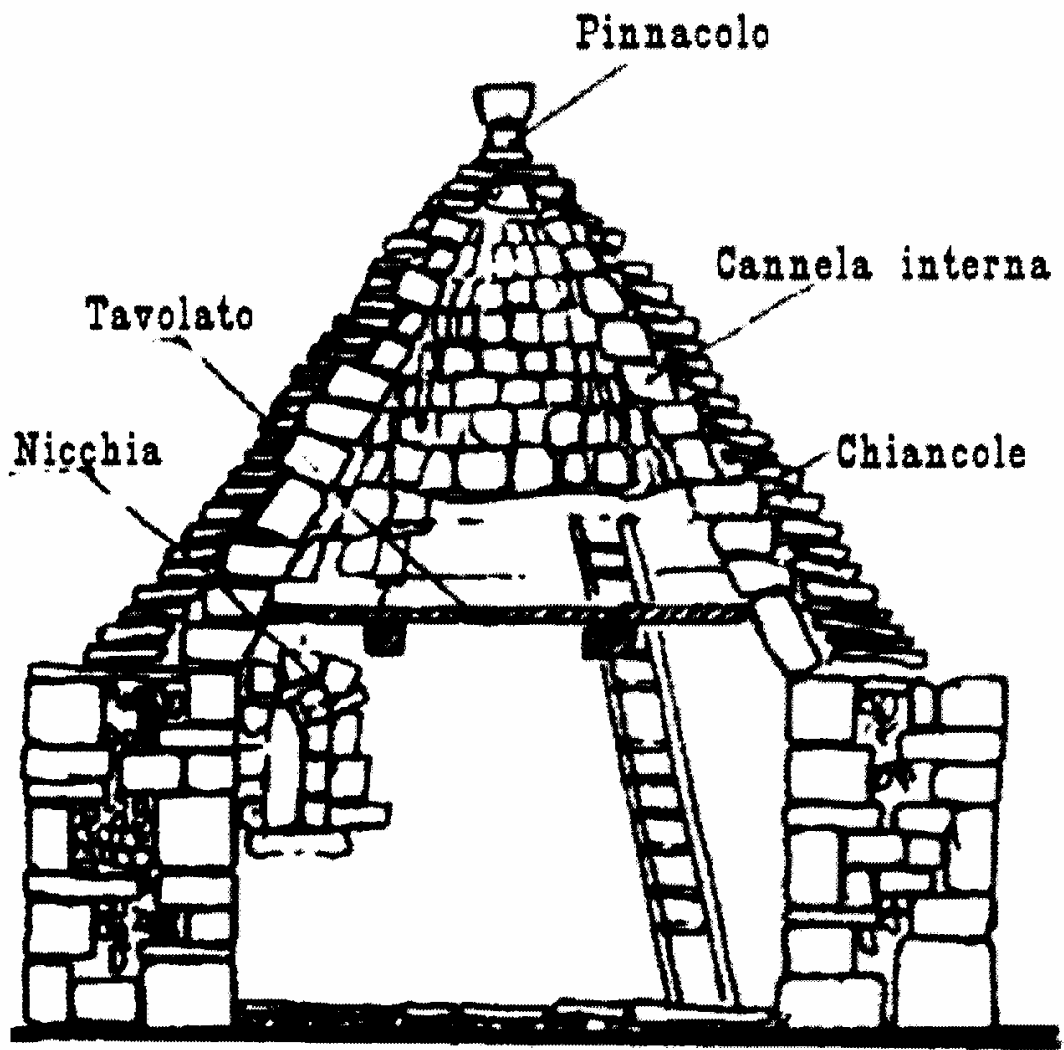
Geleidelijk aan is Alberobello opgegaan in de 'vaart van de natie', maar de streek bleef achtergesteld. Veel geld voor de vernieuwing van die oude, in losse stenen opgetrokken huizen was er niet, en tot diep in de 20° E. hebben er duizenden mensen in gewoond. Er doet zich de laatste decennia in Alberobello hetzelfde voor als in Matera : de meest zichtbare uiting van hun armoe is stilaan hun rijkdom aan het worden ! Naar Apulië gaan en niet afstappen in Alberobello is ondenkbaar, en elke dag staan er wel een aantal bussen die de mensen naar één van de meest bijzondere plekken van de regio brengen.

geconstrueerd waren. Geen 2 trulli zijn dezelfde : het is 'eigen werk', waarbij het vooral bij de constructie van de daken zaak was ervoor te zorgen dan de mekaar overlappende stenen niet in zouden storten.

Veel bijzondere architectuurelementen zijn er niet in aan te wijzen. Eigenlijk maar één : de entree, die aan de toegangsdeur een beetje 'portaalutierlijk' geeft.

Verder zijn er nog twee intrigerende aspecten aan de daken van die huisjes. Er zijn om te beginnen de witgekalkte symbolen op de daken. Hoewel niemand precies weet wat al die tekens voorstellen worden ze gewoonlijk in 3 types ingedeeld :

- een eerste reeks (A) wordt als 'primitief' omschreven : zij zouden reminiscenties bevatten naar antieke cultussen die in de bossen gevierd werden ;
- ook die van de tweede reeks (B) zouden teruggaan op millennia oude gebruiken waarmee de mensen die in Italië nog steeds gekende 'malocchio', de 'zwarte hand', proberen buiten te houden ;
- de derde groep (C) is de meest verspreide en bevat alle mogelijke Christelijke symbolen : van een eenvoudig kruis tot het Christusmonogram, van de symbolen van de Passie van de Heer tot de initialen van de patroonheiligen, van een eucharistische kelk tot de tekens van kloosterorden.

Maar wat ze ook voorstellen, ze hebben blijkbaar alle dezelfde functie : bescherming zoeken voor de bewoners.

Tenslotte zijn er nog de 'pinakels', de 'afsluitstenen' boven op de daken. Ze zijn vaak erg verzorgd van makelij en verschillen, vooral in Alberobello, nogal grondig van mekaar. Ook hier weet men niet precies hoe dat komt, en worden er meerdere interpretaties aan gegeven. Ik wil u die niet onthouden :

- sommigen zien er het 'handteken' van de 'bouwheer' in ;
- anderen verwijzen naar voor – christelijke cultussen en riten, waarin van 'heilige stenen' sprake is ;
- nog anderen vermoeden dat die stenen een herinnering zijn aan de kruising van de palen van de primitieve hutten ;
- en er zijn er die de pinakels in verband brengen met de al genoemde gekalkte tekens op de daken.